

**Hans Helighet Påven Benedikt XVI:s budskap för firandet av
världsböndagen för fred**

1 januari 2013

Saliga de som stiftar fred

1. Varje nytt år väcks förväntningar om en bättre värld. I ljuset av detta, ber jag Gud, mänsklighetens Fader, att skänka oss samförstånd och fred, så att allas längtan efter ett lyckligt och framgångsrikt liv kan bli verklighet.

Femtio år efter Andra Vatikankonciliet början, som förstärkte Kyrkans mission i världen, är det uppmuntrande att se att de kristna, som ett Guds folk bland människosläktet, är förpliktade att under historien dela mänsklighetens glädje och hopp, bedrövelse och ångest¹, alltmedan de förkunnar Kristi frälsning och främjar en fred för alla.

Vår tid präglad av globalisering, med dess både positiva och negativa sidor, liksom av fortsatta våldsamma konflikter och krigshot, kräver i praktiken ett nytt och gemensamt engagemang i sökandet efter det allmänna bästa och allas och varje människas utveckling.

Det är skrämmande att se grogrunden för spänningar och konflikter orsakad av en växande ojämlikhet mellan rika och fattiga, och av ett utbrett själviskt och individualistiskt synsätt som också kommer till uttryck i en oreglerad finansiell kapitalism. Freden hotas inte bara av olika former för terrorism och internationell kriminalitet, utan också av den typ av fundamentalism och fanatism som förvanskar religionens sanna natur

¹ Jfr Andra Vatikankonciliet, Pastoralkonstitutionen om Kyrkan i Världen av idag, *Gaudium et Spes*, 1.

som ju har till uppgift att fostra till gemenskap och försoning bland folken.

Trots det vittnar många olika fredsinsatser som vår värld är rik på om människosläktets inneboende kallelse till fred. Hos varje person finns en djupgående längtan efter fred som i viss mån sammanfaller med önskan om ett innehållsrikt, lyckligt och framgångsrikt mänskligt liv. Med andra ord motsvarar denna fredslängtan en grundläggande moralisk princip, nämligen plikten och rätten till en fullödlig social och gemensam utveckling, som är en del av Guds plan för mänskligheten. Människan är skapad för fred som är en Guds gåva.

Allt detta har lett mig till att hämta inspiration för detta budskap från Jesu Kristi ord: ”Saliga de som stiftar fred, ty de skall kallas Guds barn” (Matt 5:9).

En evangelisk saligprisning

2. Saligprisningarna som Jesus förkunnade är löften (jfr Matt 5:3-12 och Luk 6:20-23). I den bibliska traditionen är saligprisningen en litterär stilart som alltid omfattar en glad nyhet, ett ”evangelium”, som når sin höjdpunkt i ett löfte. Av den anledningen är saligprisningarna inte bara moraliska uppmaningar vars efterlevnad i sinom tid räknar med – vanligen i det nästa livet - en belöning eller ett tillstånd av framtida lycka. Snarare handlar det om att saligprisningen består i infriandet av ett löfte givet till alla dem som låter sig ledas av sanningens, rättfärdighetens och kärlekens krav. I världens ögon framstår de som förtröstar på Gud och hans löften ofta som naiva och verklighetsfrämmande. Men Jesus säger till dem att de inte bara i nästa liv utan redan här och nu kommer att förstå att de är Guds barn, och att Gud alltid har varit och alltid kommer att vara

helt och fullt på deras sida. De kommer att förstå att de inte är ensamma eftersom Han är på deras sida som helt engagerat sig för sanning, rättfärdighet och kärlek. Jesus, som uppenbarelsen av Faderns kärlek, tvekar inte att själv ge sig helt och hållet som ett offer. När vi en gång tar emot Jesus Kristus, sann Gud och människa, erfar vi glädjen över en ofantlig gåva: att vi får dela Guds eget liv, nådens liv, en försäkran om en helt och fullt välsignad existens. På ett särskilt sätt skänker Jesus Kristus oss den sanna freden, som föds ur det tillitsfulla mötet mellan människa och Gud.

Jesu saligprisning säger oss att fred både är en messiansk gåva och frukten av mänsklig möda. I verkligheten, förutsätter fred en humanism som är öppen för det transcendenta. Det är frukten av en ömsesidig gåva, av ett ömsesidigt berikande, tack vare den gåva som har sin källa i Gud och som gör det möjligt för oss att leva med andra och för varandra. Fredens etik är en gemenskapens och delandets etik. Vår tids olika kulturer måste därför gå utöver de människosyner och den etik som är grundade på tekniska och praktiska antaganden, i synnerhet subjektivistiska och pragmatiska sådana, genom vilka våra mellanmänskliga relationer präglas av makt- och vinstkriterier, där medel blir mål och vice versa, och där kulturen och utbildningen endast fokuserar på redskapen, tekniken och effektiviteten. Ett grundläggande villkor för fred är att nedmontera relativismens diktatur och den helt autonoma moral som utesluter erkännandet av en ofrånkomlig och naturlig morallag inpräglad av Gud i varje mans och kvinnas samvete. Fred är samexistensens uppbyggnad i rationella och moraliska termer, med en grund som inte är skapad av människan utan av Gud själv. Som Psalm 29 säger: ”Herren ger styrka åt sitt folk, Herren välsignar sitt folk med fred” (v. 11).

Fred: Guds gåva och frukten av mänskligt arbete

3. Fred berör den mänskliga personen i sin helhet och det kräver ett fullständigt engagemang. Det är fred med Gud i ett liv enligt Hans vilja. Det är en inre frid med sig själv, och en yttre fred med våra medmänniskor och med hela skapelsen. Framför allt är det som den salige Johannes XXIII skrev i sin encyklika *Pacem in Terris*, vars femtioårsjubileum äger rum om ett par månader, att freden är förenad med uppbyggandet av en samexistens grundad på sanning, frihet, kärlek och rättvisa.² Förnekandet av människans sanna natur i dess grundläggande dimensioner, hennes inneboende förmåga att lära känna det sanna och det goda, och ytterst, att lära känna Gud själv, sätter stiftandet av fred i fara. Utan sanningen om människan, inpräglad i det mänskliga hjärtat av Skaparen, blir frihet och kärlek förvanskade, och rättvisan förlorar grunden för sitt utövande.

För att bli autentiska fredsstiftare är det avgörande att hålla vår transcendent dimension i minnet och att gå in i en ständig dialog med Gud, barmhärtighetens Fader, varigenom vi ber om återlösningen som vunnits åt oss genom hans enfödde Son. På så sätt kan människosläktet övervinna ett försvagande och förnekande av freden som är synd i alla dess former: själviskhet och våld, begär och strävan efter makt och dominans, intolerans, hat och orättfärdiga strukturer.

Att uppnå fred handlar framför allt om vi erkänner det vi är i Gud, en mänsklig familj. Denna familj är uppbyggd, som encyklikan *Pacem in Terris* lär, av mellanmänskliga relationer och institutioner som bärs upp och inspireras av ett gemensamt ”vi”, som medför en inre och yttre

² Jfr encyklikan *Pacem in Terris* (11 april 1963): AAS 55 (1963), 265-266.

moralisk ordning, genom vilken ömsesidiga rättigheter och plikter ärligt erkänns i enlighet med sanning och rättvisa. Fred är en ordning som besjålas och präglas av kärlek då vi inser att de andras behov också är våra egna, delar våra ägodelar med andra och i hela världen arbetar för ett större samförstånd när det gäller de andliga värdena. Det är en ordning som uppnås i frihet, det vill säga som överensstämmer med människornas värdighet vilka som rationella varelser tar ansvar för sina handlingar.³

Freden är ingen dröm eller något utopiskt: freden är möjlig. Vår blick måste gå djupare, bortom ytliga uttryck och fenomen, för att urskilja en positiv verklighet som finns i människans hjärta, eftersom varje man och kvinna är skapad till Guds avbild och har kallats att mogna i och bidra till byggandet av en ny värld. Gud har, genom sin Sons människoblivande och sitt återlösningsverk, själv trätt in i historien och åstadkommit en ny skapelse och ett nytt förbund mellan Gud och människa (jfr Jer 31:31-34), och så givit oss ett ”nytt hjärta” och en ”ny ande” (jfr Hes 36:26).

Av den orsaken är Kyrkan övertygad om att det är nödvändigt att på nytt förkunna Jesus Kristus, som är den första och grundläggande faktorn för folkens fullödiga utveckling liksom också för freden. Jesus är verkligen vår fred, vår rättfärdighet och vår försoning (jfr Ef 2:14; 2 Kor 5:18). Fredsstiftaren, enligt Jesu saligprisning, är den som söker den andres bästa, kroppens och själens bästa, i dag och i morgon.

Utifrån denna undervisning kan vi sluta oss till att varje person och varje gemenskap, vare sig av religiöst, civilt, utbildnings- eller kulturellt slag, är kallade att arbeta för fred. Fred handlar huvudsakligen om att uppnå samhällets allmänna bästa på dess olika nivåer, de grundläggande och

³ Jfr *ibid.*: AAS 55 (1963), 266.

mellanliggande, de nationella, internationella och globala. Just av det skälet kan man säga att vägarna som leder till att uppnå det allmänna bästa också är de vägar som måste följas i strävan efter fred.

Fredsstiftarna är de som älskar, försvarar och främjar livet i dess fullhet

4. Vägen att uppnå det allmänna bästa och fred är framför allt att respektera det mänskliga livet ur alla dess många aspekter, från konceptionen, genom dess utveckling och fram till dess naturliga slut. Sanna fredsstiftare är då de som älskar, försvarar och främjar det mänskliga livet i alla dess dimensioner, personliga, gemensamma och transcendenta. Livet i dess fullhet är fredens höjdpunkt. Alla som älskar fred kan inte acceptera angrepp på och brott mot livet.

De som inte tillräckligt värderar det mänskliga livet och, följaktligen bland annat stödjer en liberalisering av abort, kanske inte inser att de därigenom talar för en falsk fred. Den som flyr från sitt ansvar, som nedvärderar den mänskliga personen, och än mer som accepterar dödandet av en försvarslös och oskyldig varelse, kan aldrig vara i stånd att skapa lycka eller fred. Hur kan man göra anspråk på att skapa fred och en fullödig utveckling för alla människor och säga sig skydda miljön utan att samtidigt försvara livet hos de allra svagaste, och då främst de ofödda? Varje angrepp på livet, särskilt på livet i dess begynnelse, orsakar oundvikligen ohjälpliga skador på utvecklingen, freden och miljön. På basen av en förminskad och relativistisk syn på människan och ett skickligt användande av dubbeltydiga uttryck som syftar till att främja en förmodad rätt till abort och eutanasi, är det inte heller korrekt att på ett dolt sätt införa falska rättigheter eller friheter i lagstiftningen som utgör ett hot mot den grundläggande rätten till liv.

Det finns också ett behov av att erkänna och främja äktenskapets naturliga struktur som en förening mellan en man och en kvinna, med tanke på de försöken att göra det juridiskt jämförbart med radikalt andra typer av föreningar; sådana försök skadar och destabiliserar äktenskapet och fördunklar dess särskilda natur och dess oundgängliga roll i samhället.

Dessa principer är inte några trossanningar och följer inte automatiskt på rätten till religionsfrihet. De är inpräglade i själva den mänskliga naturen, tillgängliga för förnuftet och således gemensamma för hela mänskligheten. Kyrkans ansträngningar att främja dem är därför inte något konfessionellt utan något som riktar sig till alla folk, vilken religiös tillhörighet de än har. Sådana ansträngningar behövs ju mer som dessa principer förnekas eller missförstås, eftersom detta är ett angrepp på sanningen om den mänskliga personen och allvarligt skadar rättvisan och freden.

Följaktligen är en annan viktig väg för fredsbyggandet att i rättssystem och i rättsapparaten erkänna rätten att kunna åberopa principen om samvetsvägran när det gäller lagar eller beslut som kränker den mänskliga värdigheten som abort och eutanasi.

En av de grundläggande mänskliga rättigheterna, också i relation till internationell fred, är individers och gemenskapers rätt till religionsfrihet. I vår tid har det blivit allt viktigare att främja denna rättighet, inte bara ur en negativ synvinkel, som en *frihet från* något – till exempel förpliktelser eller begränsningar som omfattar friheten att själv välja sin religiösa tillhörighet – utan också ur en positiv synvinkel som en *frihet till* något i dess olika uttrycksformer – till exempel, att vittna om sin religion, göra dess lära känd och att engagera sig i undervisning och välgörenhet, som

ett utövande av religiösa påbud, och att kunna finnas till och agera som sociala organisationer strukturerade efter sina egna läroprinciper och målsättningar. Även i länder med en lång kristen tradition är det sorgligt att se att den religiösa intoleransen har ökat, särskilt i relation till kristendomen och mot dem som bara bär ett tecken på sin religiösa tillhörighet.

Fredsstiftare måste också komma ihåg att inom växande sektorer av allmän opinion så sprider ideologier inom radikal liberalism och teknokrati övertygelsen om att ekonomisk tillväxt ska eftersträvas även när detta skadar en stats sociala ansvar och det civila samhällets olika nätverk av solidaritet, liksom också till skada för de sociala rättigheterna och plikterna. Vi måste komma ihåg att dessa rättigheter och plikter är grundläggande för att förverkliga andra rättigheter och plikter, till att börja med de civila och politiska rättigheterna.

En av de sociala rättigheterna och plikterna som är mest hotad i dag är rätten till arbete. Orsaken till detta är att arbetskraften och ett erkännande av arbetarnas juridiska status nedvärderas alltmer, eftersom den ekonomiska utvecklingen främst anses bero på en helt fri marknad. Arbetskraften betraktas därför som en variabel som beror av ekonomiska och finansiella mekanismer. I det avseendet vill jag understryka att den mänskliga värdigheten och ekonomiska, sociala och politiska faktorer kräver att vi fortsätter att ”prioritera målsättningen om en stabil tillgång på arbetstillfällen för alla.”⁴ Om detta ambitiösa mål ska förverkligas så är ett första villkor att vi ser på arbetet med en ny blick, och grundar detta på etiska principer och andliga värden som förstärker uppfattningen om arbetet som något grundläggande gott för individen, familjen och

⁴ Benedikt XVI, Encyklikan *Caritas in Veritate* (29 juni 2009), 32; AAS 101 (2009), 666-667.

samhället. I relation till detta goda finns en plikt och en rättighet som kräver nya och modiga politiska riktlinjer för arbete för alla.

Att bygga fredens goda genom en ny modell för utveckling och ekonomi

5. Det erkänns nu på många håll att vi behöver en ny utvecklingsmodell, liksom ett nytt närmande till ekonomin. Både en fullödig, hållbar och solidarisk utveckling liksom det allmänna bästa kräver en riktig måttstock när det gäller tillgångar och värden som kan upprättas med Gud som den yttersta referenspunkten. Det är inte tillräckligt att ha många olika medel och valmöjligheter till sitt förfogande, hur bra dessa än kan vara. Både ett stort utbud på tillgångar som skapar utveckling och olika valmöjligheter måste användas i relation till ett gott liv, ett ärligt beteende som erkänner det andligas företräde och kallelsen att arbeta för det allmänna bästa. Annars förlorar de sitt verkliga värde och slutar med att bli nya avgudar.

För att komma ur den aktuella finansiella och ekonomiska krisen – som har förorsakat ännu större ojämlikheter – är vi i behov av personer, grupper och institutioner som kan främja livet genom att fostra till mänsklig kreativitet, för att i själva krisen upptäcka ett tillfälle till omvärdering liksom en ny ekonomisk modell. De senaste decenniernas förhärskande modell eftersträvade största möjliga vinst och konsumtion, på grundval av ett individualistiskt och själviskt synsätt, liksom att den betraktade individerna endast i termer av deras förmåga att möta konkurrensens krav. Från en annan synvinkel, vet vi att äkta och bestående framgång uppnås genom att vi ger oss själva, våra intellektuella förmågor och vår entreprenörsskicklighet, eftersom en levbar och sann mänsklig ekonomisk utveckling förutsätter principen om kostnadsfrihet⁵

⁵ Den engelska versionen har "the principle of gratuitousness", och den franska "principe de gratuité". På svenska finns inte något motsvarande begrepp, "principen om att något är gratis", övers. anm.

som ett uttryck för broderskap och gåvans logik.⁶ Konkret är fredsstiftare de som i det ekonomiska livet upprättar ärliga och ömsesidiga band med sina kollegor, arbetare, kunder och konsumenter. De engagerar sig i det ekonomiska livet för det allmänna bästas skull och inser att deras arbete är något som går utöver deras egenintresse, till gagn för både nuvarande och framtida generationer. Följaktligen arbetar de inte bara för sig själva, utan också för att säkerställa en framtid och en värdig anställning för andra människor.

Inom den ekonomiska sektorn, behöver staterna i synnerhet kunna ge riktlinjer för en industriell utveckling liksom för en utveckling inom jordbruksområdet som tar hänsyn till det sociala framåtskridandet och till spridandet av demokratiska rättsstater. Skapandet av etiska strukturer för valuta-, finansiella- och kommersiella marknader är också grundläggande och nödvändiga; dessa måste stabiliseras, samordnas och kontrolleras bättre så att de inte blir skadliga för de allra fattigaste. Med större beslutsamhet än vad som hittills varit fallet, måste fredsstiftarnas arbete också fokusera på matkrisen, som är allvarigare än finanskrisen. Frågan om en säker tillgång på mat har än en gång blivit central på den internationella politiska agendan, som ett resultat av sinsemellan relaterade kriser, som innefattar plötsliga prissvängningar på råvaror inom jordbrukssektorn, liksom vissa ekonomiska aktörers oansvariga beteende och en otillräcklig kontroll från regeringarnas och det internationella samfundets sida. För att möta den krisen, kallas fredsstiftare att arbeta tillsammans i en anda av solidaritet, på lokal liksom internationell nivå, för att göra det möjligt för bönder, i synnerhet med små jordbruksegendomar, att utföra sitt arbete på ett värdigt och hållbart sätt ur en social, ekologisk och ekonomisk synvinkel.

⁶ Jfr *ibid*, 34 och 36: AAS 101 (2009), 668-670 och 671-672.

Utbildning för en fredskultur: familjens och institutionernas roll

6. Än en gång vill jag kraftigt understryka att de många fredsstiftarna kallas att hängivet arbeta för familjens allmänna bästa och för social rättvisa och engagera sig i en effektiv social utbildning.

Ingen får bortse ifrån eller undervärdera familjens avgörande roll som samhällets grundläggande gemenskap ur demografisk, etisk, pedagogisk, ekonomisk och politisk synvinkel. Familjen har en naturlig kallelse att främja livet: den ledsagar individer i deras mognad och uppmuntrar till ömsesidig växt och berikande genom omsorg och delaktighet. I synnerhet den kristna familjen tjänar som en grogrund för personlig mognad enligt den gudomliga kärlekens mått. Familjen är ett av de oundgängliga sociala subjekten för att åstadkomma en fredens kultur. Föräldrarnas rättigheter och deras primära roll i uppfostran av sina barn när det gäller moral och religion måste garanteras. Det är i familjen som fredsstiftare, morgondagens främjare av en livets och kärlekens kultur, föds och närs.⁷

Ordenskommuniteter är på ett särskilt sätt inbegripna i denna ofantliga uppgift att utbilda för fred. Kyrkan tror att hon är delaktig i detta stora ansvar som en del av den nya evangelisationen, som fokuserar på en omvändelse till Kristi sanning och kärlek, och följaktligen, på individers och samhällets andliga och moraliska pånyttfödelse. Fredsstiftare formas i mötet med Jesus Kristus och engagerar dem för gemenskap och att övervinna orättvisor.

⁷ Jfr Johannes Paulus II, *Budskapet för firandet av världsböndagen för fred 1994*, (8 december 1993): AAS 86 (1994), 156-162.

Kulturinstitutioner, skolor och universitet har en särskild uppgift för freden. Deras kallelse är att på ett avgörande sätt bidra till att såväl utbilda framtida ledare som att förnya offentliga institutioner, nationella liksom internationella. De bidrar också med en vetenskaplig reflektion som kan lägga en solid antropologisk och etisk grund för ekonomiska och finansiella aktiviteter. Dagens värld, i synnerhet den politiska, behöver understödjas med ett fräscht tänkande och en ny kulturell syntes för att komma bortom rent tekniska lösningar och för att harmonisera olika politiska strömningar med det allmänna bästa som perspektiv. Detta allmänna bästa är grunden för all äkta utbildning för fred när vi ser på det som en samling av positiva interpersonella och institutionella relationer till tjänst för individers och gruppers fullödiga utveckling.

En pedagogik för fredsstiftare

7. Till slut, ser vi ett tydligt behov av att föreslå och främja en fredens pedagogik. Detta påkallar ett rikt inre liv, tydliga och legitima moraliska referenspunkter, liksom lämpliga förhållningssätt och livsstilar. Fredsstiftande handlingar sammanfaller med åstadkommandet av det allmänna bästa; de skapar intresse för och odlar fred. Fredens tankar, ord och gester skapar förståelse för fred och en fredskultur, liksom en respektfull, hederlig och hjärtlig atmosfär. Det finns således ett behov att undervisa människor om att älska varandra, att odla fred och att hysa en god vilja snarare än bara en tolerans. En grundläggande uppmuntran till detta är ”att säga nej till hämnd, att känna igen orättvisor, att acceptera förlåtelse utan att samtidigt söka den, och slutligen, att förlåta”⁸, på ett sådant sätt att misstag och förseelser kan erkännas i sanning, så att man tillsammans kan gå framåt mot en försoning. Det förutsätter en utveckling

⁸ Benedikt XVI, *Tal vid Mötet med regeringsledamöter, republikens institutioner, den diplomatiska kåren, religiösa ledare och representanter från det kulturella livet*, Baabda-Libanon (15 september 2012): *L'Osservatore Romano*, 16 september 2012, s. 7.

av en förlåtelsens pedagogik. Det onda övervinns av det goda, och rättvisa måste eftersträvas genom att imitera Gud Fadern som älskar alla sina barn (jfr Matt 5:21-48). Det här är en process som tar tid, eftersom den förutsätter en andlig utveckling, en utbildning i höga värden, en ny syn på den mänskliga historien. Vi måste avsäga oss den falska fred som utlovas av denna världens avgudar tillsammans med de faror som åtföljer den, denna falska fred som dämpar samvetet, som leder till självupptagenhet, till ett förtvinat liv i likgiltighet. En fredens pedagogik innebär å andra sidan handling, medlidande, solidaritet, mod och uthållighet.

Jesus förkroppsligade detta förhållningssätt i sitt liv, ända till att helt och fullt ge sig själv, ända till att "förlora sitt liv" (jfr Matt 10:39; Luk 17:33; Joh 12:25). Han lovar sina lärjungar att de förr eller senare kommer att göra den oerhörda upptäckten, till vilken jag tidigare hänsyftade, nämligen att Gud är i världen, Jesu Gud, och att Han helt och fullt står på människans sida. Här vill jag påminna om den bön där vi ber Gud om att göra oss till verktyg för hans fred, att göra oss förmögna att visa på hans kärlek överallt där det finns hat, hans barmhärtighet överallt där människor är sårade, och en äkta tro överallt där det finns tvivel. För vår del, låt oss förena oss med den Salige Johannes XXIII och be att Gud upplyser alla ledare så att de, förutom att se till deras folks rent materiella välfärd, också garanterar fredens dyrbara gåva, bryter ner de murar som åtskiljer folken, stärker den ömsesidiga kärlekens band, växer i förståelse och förlåter alla de som har förbrutit sig mot dem; på så sätt kommer genom Hans makt och inspiration alla jordens folk att få uppleva broderskap, och den fred som de åstundar kommer då att blomstra för evigt bland dem.⁹

⁹ Jfr encyklikan *Pacem in Terris* (11 april 1963): AAS 55 (1963), 304.

Med denna bön, är det min förhoppning att alla ska bli sanna fredsstiftare,
så att människans stad kan växa i broderlig harmoni, välstånd och fred.

Vatikanen, 8 december 2012

Benedikt XVI

Svensk översättning Sr Madeleine Fredell OP